

**I.
ZSEMBERI ZOLTÁN
ÜNNEPI KÖSZÖNTŐ
a**

**Fejlesztő zenepedagógiai -FEZEP- pedagógiai lehetőségei és tapasztalatai a
gyakorlatban konferencia megnyitójára**

Tisztelt Vendégeink, Kedves Kollégák, Hallgatók és Résztevők!

Nagy örömmel és őszinte tisztelettel köszöntöm Önöket az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Jászberényi Campus fejlesztő zenepedagógiai konferenciáján. E mai nap különleges számunkra: nem csupán egy szakmai találkozón gyűltünk össze, hanem egy olyan közösségi ünnepen, ahol a zene, a pedagógia és a gyermeknevelés hivatása egyesül.

Amikor 2013-ban elindult az óvodapedagógus-képzés a Jászberényi Campuson, már akkor megfogalmazódott a vezetés, az oktatók részéről a vágy: a hallgatók ne csak tananyagot, hanem inspirációt is kapjanak. Olyan programokat akartak bemutatni, amelyek a gyermeki fejlődést, az érzelmi intelligenciát és a kreativitást egyaránt gazdagítják.

Ennek az elhivatottságnak egyik gyönyörű gyümölcse a Fejlesztő zenepedagógia, röviden FEZEP program, és annak legismertebb eleme, a „Látható hangok – Kalandozások a hangok birodalmában”. A program megálmodója Antal Lundström Ilona, aki fáradhatatlan munkával hozta el

nekünk azt a szemléletet, amelyben a zene nemcsak művészet, hanem fejlesztő erő is.

A Látható hangok története Svédországban, a Mälardalen Egyetem kutatásaiban gyökerezik, ahol több mint ezer gyermek vett részt a VISTA-projektben. A cél az volt, hogy a hangok világán keresztül fejlesszék a gyerekek figyelmét, hallását, nyelvi és kommunikációs képességeit. A kutatás bebizonyította: a zene hatékonyan támogatja az írás-olvasás alapjainak kialakulását, sőt, a szociális készségek fejlődését is.

A „Látható hangok” program tehát nem egyszerűen zenei foglalkozások sora, hanem komplex fejlesztő élmény. A gyermek a dallam, a mozgás, a játék és a vizuális megjelenítés egységében tanul. A hangból jel lesz, a jelből újra hang – és közben a gyermek gondolkodása, érzékelése és érzelemvilága gazdagodik.

Hazánkban 2016-ban történt meg a program első nagyobb hatásvizsgálata, amely egyértelműen kimutatta: a beszédhallás kétszeres mértékben fejlődött a programban részt vevő gyerekeknél. A zenei képességek, a figyelem, a kreativitás és a nyelvi tudatosság egyaránt gazdagodtak – s ez talán a legszebb igazolás arra, hogy a zene valóban a lélek nevelője.

Az évek során a program kibővült: általános iskolai tankönyvek, munkafüzetek, tanári kézikönyvek és CD-k segítik a pedagógusokat. Sőt, 2022-ben akkreditálták a Fejlesztő zenepedagógus szakirányú továbbképzést is, amely már a pedagógusok professzionális felkészítését szolgálja.

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Jászberényi Campusa is aktívan részt vállal e szemlélet terjesztésében. A 2023/2024-es tanévben pilot kurzust indítottak, amely során a hallgatók megismerhették a program elméletét és gyakorlati alkalmazását. A hallgatók visszajelzései megerősítették az oktatókat: ez az oktatási forma inspirál, fejleszt és lelkesít.

Többen közülük már saját óvodai gyakorlataikban is alkalmazzák a Látható hangok elemeit. Tapasztalataik egyértelműek: a gyerekek örömmel vesznek részt a foglalkozásokon, a hallásuk, figyelmük és kreativitásuk látványosan fejlődik. Mert ahol a zene jelen van, ott a figyelem, a mozgás és az érzelem is életre kel.

A fejlesztő zenepedagógia tehát nem csupán egy módszer, hanem pedagógiai hitvallás. Azt üzeni nekünk, hogy a gyermek nevelése nem csak a tudás átadását, hanem a lélek formálását is jelenti. A zene ebben társunk és eszközünk: segít megérteni, összekapcsolni és önmagunkat is kifejezni.

Kodály Zoltán szavaival élve: „*A zene lelki táplálék, és semmi mással nem pótolható.*” Ez az idézet nemcsak útmutatás, hanem felelősség is számunkra. Arra emlékeztet bennünket, hogy a zenén keresztül a gyermeki lélek legmélyebb rétegeit érintjük meg.

Ez a konferencia arról szól, hogy miként tudjuk a zenei nevelést új tartalommal, új módszerekkel, de ugyanazzal a szeretettel és hittel gazdagítani. Minden előadás, minden bemutató, minden szakmai beszélgetés új gondolatokat ébreszthet bennünk. Az együttgondolkodás során hidak épülnek: kutató és gyakorló pedagógus, hallgató és oktató, elmélet és gyakorlat között.

Bízom abban, hogy a mai nap végére mindannyian egy kicsit „gazdagabban” térünk haza – élményekben, tudásban és lelkesedésben. Hogy továbbvisszük magunkkal a zene üzenetét: a közösség, az empátia és az öröm üzenetét.

Mert a zene nemcsak tanít, hanem gyógyít is. Segít abban, hogy jobban értsük önmagunkat és a másikat, s hogy a mindennapok zajában is meghalljuk a harmónia halk dallamát.

A mai konferencia célja, hogy együtt gondolkodjunk a fejlesztő zenepedagógia jövőjéről. Hogy megosszuk egymással tapasztalatainkat, eredményeinket, és inspirációt merítsünk egymás munkájából.

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik ennek az ügynek elkötelezettjei. Külön köszönet illeti Antal Lundström Ilonát, aki tudományos munkásságával és emberi elhivatottságával új dimenziót nyitott a zenei nevelésben, valamint Virágné dr. Juhász-Nyitó Klárát aki felkarolta és töretlenül, fáradhatatlanul dolgozik a FEZEP magyarországi közoktatásban történő megjelenésén.

Köszönet kollégáinknak, hallgatóinknak, partnereinknek, és mindazoknak az óvodapedagógusoknak, akik nap mint nap a gyakorlatban is életre hívják e módszert. Ők azok, akik a gyermekekkel együtt „kalandoznak a hangok birodalmában”, és segítenek nekik felfedezni a zene, a szó és a lélek összhangját.

Kívánom, hogy ez a konferencia legyen számunkra egy újabb lépés a közös fejlődés útján. Legyen alkalom a tanulásra, az inspirációra, és mindenekelőtt a közös öröme.

Mert a zene – ha szívből jön – nemcsak tanít, hanem összeköt.

Kívánok mindannyiunknak tartalmas, élményekben gazdag, zenével átszótt napot! Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

II.

VIRÁGNÉ DR. JUHÁSZ-NYITÓ KLÁRA BESZÁMOLÓ A KONFERENCIÁRÓL

A Parlando oldalain nem először jelenik meg az dr. Antal-Lundström Ilona nevéhez köthető Látható hangok zenei, nyelvi kommunikációs program és az erre épülő Fejlesztő Zenepedagógiai Program, mely mára komplett oktatási programcsomaggal, segédanyagokkal, tankönyvekkel, munkafüzetekkel, 60 és 120 órás felsőfokú szakképzési programokkal rendelkezik. A Fejlesztő Zenepedagógiai Műhely tagjai az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Jászberényi Campusán – a téma köré rendezett – konferencián mutatták be az elmúlt másfél évtized magyarországi fejlesztői munkájának eredményeit, valamint a megjelent oktatási segédanyagok, tankönyvek használata során szerzett tapasztalatokat és a programra épített pedagógiai fejlesztő munka lehetőségeit, eredményeit.

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Jászberényi Campuson 2025. november 7-én rendezték meg Fejlesztő Zenepedagógia – FEZEP – pedagógiai lehetőségei és tapasztalatai a gyakorlatban konferenciát, melynek fókuszában dr. Antal-Lundström Ilona zenei-pedagógiai fejlesztő munkájához köthető Látható hangok programcsomag és a Fejlesztő Zenepedagógia Program általános iskolai ének-zene tankönyvcsaládja állt. Az óvodapedagógusoknak, gyógypedagógusoknak és tanítóknak meghirdetett rendezvény országos

érdeklődésre adott számot. Az érdeklődő pedagógusok, a Campus óvodapedagógus, gyógypedagógus, tanító hallgatói plenáris ülésen és szekció-üléseken ismerkedhettek meg a programmal, ennek alkalmazásához kapcsolódó módszertani és fejlesztési lehetőségekkel, mind az óvodai zenei nevelésben, mind pedig az általános iskolai gyakorlatban.

A konferencia résztvevőit Zsemberi Zoltán, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Jászberényi Campus Alkalmazott Pedagógiai Intézet Igazgatója köszöntötte.

Meghívott vendégei voltak a konferenciának: dr. Solymosi-Tari Emőke Széchenyi díjas zenetörténész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem docense, a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti Tagozatának vezetője, Szepesi Judit, a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet kutatója és dr. Baranyai Katalin irodalomtörténész, ny. tankönyvszerkesztő.

Prof. Antal-Lundström Ilona, Nagyné dr. Árgány Brigitta és dr. Fenyődi Andrea bevezető előadásai érzékletesen, fejlesztési területekre fókuszáltan – jó ívű, egymásra épülő gondolatmenetek során – vezették be a hallgatóságot a Látható hangok- és a Fejlesztő Zenepedagógiai Programok kodályi elvekre épülő és azok mentén történő működésébe. Hangsúlyozva azt, hogy a NAT és az ÓNAP nevelési és fejlesztési területeihez milyen kapcsolódási pontok segítik a kisgyermekkor zenei, nyelvi, kommunikációs fejlesztést, melynek fókuszába a hangzás-név-jel asszociáció hatékony kialakítása áll. Nagyné dr. Árgány Brigitta a kisgyermekkor fejlesztési feladatokon túl bemutatta azt is, hogy az óvodapedagógus képzésen belül, a kötött tantárgyi keretek ellenére, hogyan lehet hasznosan beépíteni az óvodapedagógus hallgatók képzésébe az új fókuszú, de mégis klasszikus alapokra épülő zenei-nevelési, nyelvi hang-jel asszociációra épülő fejlesztési programot. Dr. Fenyődi Andrea ismertette azokat a 60 és 120 órás felsőfokú szakképzési lehetőséget – óvodapedagógusok és tanítók számára – mely mára már végzős csoporttal is büszkélkedhet a váci Apó Vilmos Katolikus Főiskola képzési keretein belül. Ezek a képzések diplomával rendelkező tanító – és óvodapedagógus végzettséggel rendelkező pedagógusok számára adnak lehetőséget arra, hogy elméleti és gyakorlati tárgyakon keresztül ismerjék meg a Látható hangok program és a Fejlesztő Zenepedagógia Program oktatási, fejlesztési elveit, zenei anyagát, melyet kreatívan saját ötleteikkel kiegészítve, gazdagítva használhatnak mindennapi munkájuk során óvodákban és általános iskolai osztályokban.

A konferencia délutáni programjában szekció-üléseken – gyógypedagógia, óvodapedagógia, általános iskola alsó tagozat – tapasztalhatták meg rövid elméleti bevezetőket követő, interaktív foglalkozásokon az érdeklődők, hogyan működik, milyen fejlesztési lehetőségek rejlenek a Látható hangok programban és a Fejlesztő Zenepedagógia Programhoz készült tankönyvcsalád 1-2. osztályos, 3. osztályos és 4. osztályos tankönyveinek anyagára építve.

Óvodapedagógia szekció két előadója és az interaktív foglalkozások vezetője Császiné Arany Csilla és Kahancné Lenyhárt Anita óvónők voltak. Mindketten régóta dolgoznak a Látható hangok programmal, mely az Óvodai nevelési alapprogramban megfogalmazott pedagógiai elvekhez és az óvodáskorú gyerekek alap kompetenciáinak fejlesztésében fontos szerepet tölt be. Mindketten kiemelték: a program fókuszában az akusztikus percepció fejlesztése áll, dalok, játékos feladatok, ezekre épülő feladatlapok révén a gyerekek a hallott hangokat vizuális jelekké alakítják, így alakul ki a hang-jel kapcsolat, mely az írás-olvasás alapjainak a kialakulását támogatja. Saját gyakorlatukból hozott példákkal, a program dalanyagának felhasználásával mutatták be az óvodás korosztályhoz alkalmazkodó jó gyakorlataikat, a fejlesztés lehetséges módjait.

Gyógypedagógia szekció előadói – Csányi Andrea, Gschwindt Balázs, Tóth-Bartók Anita – gyógypedagógusként használják a Látható hangok – Kalandozások a hangok birodalmában programcsomagot, valamint az általános iskola alsó tagozatára írt ének-zene tankönyveket, melyek SNI (sajátos nevelési igényű) tanulók számára fejlesztett taneszközök.

Mindhárman az elmúlt években kezdték el használni a Látható hangok programra épülő Fejlesztő Zenepedagógia Program tankönyvcsaládját. Csányi Andrea kiemelte, hogy a program támogatja a beszédhallás, az orientáció és az olvasási készség fejlődését, egyéni rehabilitációs vagy csoportos foglalkozásokon is. Saját szakmai gyakorlatából hozott kipróbált tanórai helyzeteken keresztül mutatta be a program alkalmazását és gyakorlati eredményeit.

Tóth-Bartók Anita enyhe értelmi fogyatékossgal, pszichés nehézségekkel, ADHD-val, autizmussal elő 1-2. osztályos gyerekekkel foglalkozik. A Fejlesztő Zenepedagógia Programhoz készült 1-2. osztályos tankönyvekről összefoglalóan elmondta, hogy három területen fejleszti a tanulókat: a hallható világ, a látható dallam és az elrejtett zene mentén, az auditív figyelem és a vizuális megtámasztás összehangolt alkalmazásával. A programhoz készült taneszközök színes – nem szokványos dalanyaga, az egyszerű és fókuszált fekete-fehér

feladatlapok segítik a részképességek erősítését, meglátása szerint jól illeszthetők a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai igényeihez. Az elmúlt év tapasztalatai azt mutatják, hogy az ének-zene órák sokrétű, fejlesztési lehetőséget rejtenek magukba, mert az akusztikus percepciótól, a memóriáig számos területet támogat és fejleszt és az atipikusan fejlődő gyerekek esetében is látványos eredményt hoz. Előadásában bemutatta azokat a módszereket, lehetőségeket, melyek a hétköznapi munka során alkalmaz. Bemutatóját a program hatékonyságát mérő – a tanév elején és végén felvett „rövid DIFER” és egy figyelemteszt – felmérés eredményeinek ismertetésével zárta. Ez alapján a csoport fejlődést mutatott koncentrációban, figyelemben és több részképességben.

Gschwindt Balázs enyhe értelmi fogyatékos gyermekekkel foglalkozik, egy éve használja, alkalmazza „A hangok játéka” című 1-2. osztály számára készült tankönyvet, mely a Fejlesztő Zenepedagógia Programhoz készült tankönyvcsalád első kötete. A kötethez kapcsolódó módszer gyógypedagógiai alapelvei, mint játékosság, fokozatosság, többszörös érzékszervi bevonás és ismétlés jól illeszkedik az enyhe értelmi fogyatékkal élő gyermekek esetében. Előadásában végig vezette, hogy a tankönyv három tartalmi egysége, mely területeket fejleszt:

A hallható világ: a hangok felismerését, irányát, szerialitását és a háttérzajok elkülönítését. Ezekhez kapcsolódó játékos feladatok: állathang-azonosítás, hangforráskeresés, online gyakorlás. *A látható dallam:* a ritmus, a hangmagasság és a dinamika megértése, nagymozgásoktól a finom motorikáig, szolmizációval és kézjelekkel. *Az elrejtett zene* a hang-jel kapcsolatok kiépítését, a zenei írás-olvasás alapjait célozza, erősen támaszkodva vizuális megerősítésekre és ismert dalok jelrendszerbe rendezésére. A tanulási nehézségek miatt a folyamat hosszú és fokozatos, de jól eredményeket mutat.

Általános iskola alsó tagozat szekció mindkét előadója – dr. Fenyődi Andrea és Molnárné Csányi Anna - hosszú évek óta foglalkozik és dolgozik a Látható hangok programra épülő Fejlesztő Zenepedagógia Program tankönyveivel. Fenyődi Andrea a tankönyvek szerkesztőjeként a könyvek felépítésével, a tanítást, az órai munkát segítő jelrendszer bemutatásával kezdte a szekció munkáját. Minden résztvevő előtt ott voltak a tankönyvcsalád kötetei, ezek átlapozásával látható, hogy tankönyvek énekes anyaga a népi játékdalokra, gyermekdalokra épül és kiegészül más kultúrák dallamvilágával is. Fenyődi Andrea kiemelte, hogy a módszer elsődleges célja, hogy a gyerekek aktívan

reagáljanak a zenére: mozogjanak, játsszanak, énekeljenek, ritmushangszereket használjanak, vagy rajzban fejezzék ki a zene hatására megszülető élményeket. A program központi eleme a hang-jel asszociáció kialakítása, a hallásfejlesztés, amely a hangszín, hangerő, tempó, időtartam, hangsúly és irány érzékelésének tudatosításával és mozgásos–vizuális megerősítéssel épül fel. Felhívta a figyelmet arra az érdekességre is, mely újszerű feldolgozási lehetőséget kínál, miszerint az egyes tematikus egységek és a projektszemlélet révén a tanulók több dalt összekapcsolva, előadásként dolgozhatnak fel egy-egy témát.

Molnárné Csányi Anna a Fejlesztő Zenepedagógia Program tankönyveinek énekes anyagára épülő, saját pedagógiai gyakorlatából, általános iskolai ének-zene óráinak anyagából hozott aktív zenei tevékenységekre épülő ízelítőt a jelenlévő kollégáknak, egyetemi hallgatóknak. A közös éneklés és zenei játék közben bemutatta azokat a saját eszközöket, kiegészítőket is, melyeknek a segítségével még inkább élménnyé „varázsolja” a tanulók számára az ének-zene órákat. A tankönyvek anyagával kapcsolatban kiemelte, hogy logikusan felépített, sokoldalúan alkalmazhatóak és minden szükséges háttéranyaggal támogatott programot kínálnak.

A konferencia résztvevői magas színvonalú, gazdag szakmaiságot mutató előadásokon és szekció-üléseken vehettek részt. Betekintést nyerhettek az óvodás korosztály számára készült Látható hangok és Kalandozások a hangok birodalmában programok anyagába, jó gyakorlatokkal, szakmai inspirációval térhettek haza. A bemutatók révén láthatóvá vált, hogy ezek a programok és az ezekre épülő általános iskolai tankönyvek anyaga a gyógypedagógia területén is komoly, fejlesztő hatással bírnak. Bár a tankönyvek SNI jelölést kaptak, a könyvek tematikája, felépítése, énekes és zenei anyaga nem zárja ki, hogy integrált nevelési környezetben is hatékony hallásfejlesztés, zenei-esztétikai, nyelvi-kommunikációs fejlesztés valósuljon meg.

A konferencia plenáris előadásairól felvétel készült, melyet az alábbi linken lehet elérni:

Felhasznált forrás:

Zenepedagógia – FEZEP – pedagógiai lehetőségei és tapasztalatai a gyakorlatban konferencia – Absztraktfüzet, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Jászberényi Campus, 2025 ISBN 978-963-496-308-0